

KONKORDATO KOMİSERİNİN GEÇİCİ VE KESİN MÜHLET İÇERİSİNDEKİ GÖREVLERİ

Diğdem GÖÇ¹

Halil İbrahim ALPASLAN²

Mehmet Ali GÜNEŞ³

ÖZET

7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 15.03.2018 tarih ve 30361 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren konkordato hükümleri ile, mali yapısı bozulan şirketlerin borçlarını yeniden yapılandırarak ödemesi ve alacaklılarında alacaklarına belli bir plan dahilinde kavuşmasını sağlayan ve mahkemece onaylanan bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzun ve zorlu bir süreç olan konkordato, doğru bir denetim ve yönetim mekanizmasıyla ilerlemelidir. Bu süreçte yer alan en önemli faktörlerden biri de konkordato komiserleridir. Yapılan bu çalışmada da konkordato komiserlerinin geçici ve kesin mühlette ki görevleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, iflas, konkordato komiseri

RESPONSIBILITIES OF COMMISSAR DURING THE CERTAIN AND TEMPORARY DATE OF DEBT RESTRUCTURING PROCESS

ABSTRACT

According to the Law number 7001 which is related to the Changes in execution and bankruptcy had been published in official newspaper dated on 15.03.2018. By these new arrangements debt restructuring is a process for companies which have a clear intention for paying their debts in a planned manner by making decisions with their debtors. They also move parallel with their enhancement Project under the control of commissars who are appointed by the court. Commissars are the important mile Stones of this process. In this paper responsibilities of commissars are underlined during the certain and temporary date.

Keywords: Debt restructuring, bankruptcy, commissar

¹ Dr. Öğr. Üy. Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi, Ticaret Hukuku A.B.D.

² Doç. Dr. Halil İbrahim Alpaslan, Marmara Üniversitesi SBMYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü.

³ SMMM Mehmet Ali Güneş, Marmara Üniversitesi SBE, Muhasebe Finansman ABD YL

GİRİŞ

Borçlarını ödeme güçlüğü yaşayan işletmeler, borçlarını ödemek istemesine rağmen, çeşitli faktörlerle borçlarını ödeyemeyecek duruma düşebilir. Mali durumu bozulmuş bir borçlunun, borçlarını vadesinde ödenmesi istenirse, hem borçlunun ekonomik geleceği, hem de alacaklıların alacakları zarara uğrayabilmektedir. Kanun koyucu yaşanan bu olumsuzluk nedeni ile borçlulara resmi merciler nezaretinde alacaklıları ile anlaşma yolunu açmıştır. Hukukumuzda ödeme güçlüğüne düşmüş borçluların mali yapılarının düzeltilmesine yönelik farklı müesseseler bulunmaktadır. Son 15 yılda başvuru alan en önemli müesseselerden olan “iflasın ertelenmesi kurumu” 15 Mart 2018 tarih ve 30361 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile yürürlükten kaldırılmıştır. Kaldırılan iflasın ertelenmesi kurumu yerine kanunumuzda yer alan fakat uygulanmasına pek rastlanmayan “konkordato” müessesesi yeniliklerle birlikte tekrar işler hale getirilmiştir.

1. Konkordato Kavramı ve Türleri

Konkordato, ödeme güçlüğü içine düşmüş borçluları (Pekcanıztez vd. 2004, s.381), alacaklıları ile birlikte korumayı amaçlayan hukuki tedbir ve aynı zamanda kamu menfaatlerinin korunmasına yönelik hukuki bir müessesedir (Ulukapı, 1998, s.13). Konkordatonun temel amacı, borçlunun iflas etmesi yerine yeniden ekonomiye kazandırılması ve alacaklılarında belirli fedakarlıkla alacaklarına kavuşmasını sağlamaktır.

Konkordato, esas itibarıyla yeniden anlaşma modelidir. Çeşitli türlere sahip olan bu yeniden anlaşma modeli, mahkemenin dahil olup olmadığına göre mahkeme içi konkordato ve mahkeme dışı konkordato, içeriğine göre vade konkordatosu, mühlet konkordatosu ve ikisi birlikte karma konkordato, yapılış amacına göre borçların tasfiyesine konkordato ve malvarlığının terki suretiyle konkordato, yapılış zamanına göre iflas içi konkordato ve iflas dışı adi konkordato olmak üzere çeşitli ayrımlarla ele alınmaktadır. Uygulamada en sık rastlanılan borçlunun iflas etmeden önce başvurduğu iflas dışı adi konkordatodur.

2. Konkordato ve İflasın Ertelenmesi

Konkordato ve iflasın ertelenmesi kurumu arasında çeşitli benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır. Tacir olsun veya olmasın ödeme güçlüğüne düşmüş tüm borçlular konkordatodan yararlanma imkanına sahipken, iflasın ertelenmesi kurumuna sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler başvurabilmekteydi(Bilgen, 2016, s.1346). Konkordato borçların yeniden yapılandırmasına yönelik bir uygulama iken iflasın ertelenmesi iflas yargılamasının içinde geçici bir hukuki koruma niteliği taşımaktaydı(Arzova vd. 2016, s. 47). Konkordatoyu iflasın ertelenmesi kurumundan ayıran en önemli özellik alacaklılarında anlaşmanın içerisinde yer almasıdır. İflasın ertelenmesi kurumunda alacaklılar etkin bir rol almamaktadır.

3. Konkordato Talebine Eklenerek Belgeler

İcra ve İflas Kanunu madde 285'e göre; *“Adi Konkordato, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için başvurduğu resmi müessesedir.”* İcra ve İflas Kanunu'nda açıklanan bu konkordato türünde iflasa tabi olsun veya olmasın mevcut koşulları yerine getiren, ödeme güçlüğüne düşmüş her borçlu konkordato talep edebilir(Yıldırım ve Yıldırım, 2016, s.520). İflas dışı adi konkordatoya gerçek kişilerde dahil olmak üzere, sermaye şirketleri ve kooperatifler başvurabilmektedir(Yıldırım ve Yıldırım, 2016, s.520).

Konkordato talebine eklenecek belgeler bakımından, iflasın ertelenmesi kurumunun uygulanmasında ki tecrübeler dikkate alınarak daha hassas davranılmış, borçlunun mali ve finansal durumunu net bir şekilde ortaya koyan belgelerin mahkemeye sunulması istenmiştir. Başvuru için hazırlanacak olan belgeler kanunda açıkça belirtilmiştir. *2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda, 30.01.2019 Tarihli 30671 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan “Konkordato Talebine Eklenerek Belgeler” Yönetmeliğine Göre;*

- a) Konkordato ön projesi.
- b) Borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler.
- c) Alacaklı ve alacak listesi.
- ç) Karşılaştırma tablosu.
- d) Makul güvence veren denetim raporu.

(2) Borçlu, iflasa tabi olmayan kişilerden ise sadece birinci fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yazılı belgeler ile uygun düştüğü ölçüde (b) bendinde yazılı belgeleri konkordato talebine ekler.

(3) Konkordato işlemlerinin başlatılması alacaklılardan biri tarafından talep edilmişse mahkeme, birinci veya ikinci fıkrada belirtilen belge ve kayıtların eksiksiz olarak sunulması için borçluya makul bir süre verir. Bu durumda anılan belge ve kayıtların hazırlanması için gerekli masraf alacaklı tarafından karşılanır.

Konkordato ön projesi, borçlunun borçlarını hangi zamanda ve oranda ödeyeceğini, borçlarını karşılamak ve alacaklılara olan ödemelerinin yapılabilmesi için gerekli olan mali kaynağın nasıl sağlanacağını aynı zamanda alacaklılarının alacaklarından ne oranda vazgeçeceğini belirten projedir.

Konkordato talep eden borçlu malvarlığını gösteren belgeleri de eklemek zorundadır. Buna göre;

- a) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre hazırlanan son bilanço.
- b) Gelir tablosu.
- c) Nakit akım tablosu.
- ç) İşletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan ara bilanço.
- d) Aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan ara bilanço.
- e) Ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri ile elektronik ortamda oluşturulan defterlere ilişkin e-defter berat bilgileri.
- f) Maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait olup defter değerlerini içeren listeler.
- g) Tüm alacak ve borçları, vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler.
- ğ) Borçlunun malî durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler.

(2) 2018/11597 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca bağımsız denetime tabi olan borçlular için, birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılanların bağımsız denetimden geçmiş olması gerekir.

(3) Birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan finansal tabloların tarihi bakımından, bunlara ilişkin hesap dönemi kapanışı üzerinden bir takvim yılı geçmemiş olmalıdır. Diğer bentlerde sayılan tablo, bilgi ve belgelerin tarihi ise mahkemeye başvuru tarihinden en fazla doksan gün öncesine ait olabilir.

(4) Birinci fıkranın (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde sayılan tablolar finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlanır.

İflas dışı adi konkordato da iflasa tabi olan veya olmayan tüm borçluların malvarlığı tanımı birlikte düzenlenmiştir. Buna göre iflasa tabi olmayanların da malvarlıklarını gösteren belgeleri ibraz etmesi gereklidir. İflas tabi borçlular ise malvarlığını gösteren, Türk Ticaret Kanunu'na göre hazırlanmış son bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu ile kaydi ve rayiç değerlere göre hazırlanmış bilançolarını eklemek zorundadır. Konkordato müessesesinde, iflasın ertelenmesi kurumundan farklı olmak üzere borca batık olma şartı aramamaktadır. Fakat rayiç değerlere göre hazırlanmış bilanço ile işletmenin borca batık olma durumunun tespiti projenin başarısını etkilediğinden hazırlanması gereken belgeler arasında sayılmıştır.

Borca batık olma kavramı; şirketin sahip olduğu malvarlıklarının piyasa da satış değerleri ile değerlendirilmeye tabi tutulsalar bile borçlarını karşılamaya yetmemesi durumunu ifade etmektedir (Deynekli, 2014, s.108). Başka bir bakış açısıyla işletmenin sahip olduğu aktifler, bilanço gününde satılsa piyasa da hangi fiyattan alıcı buluyorsa o değerler ile bilançoya aktarılır. Amaç iflasın açılması ile aktiflerin satılması durumunda elde edilecek tutarların borçları karşılamaya yetecek durumda olup olmadığının belirlenmesidir. Aktiflerin maliyet değeri ile kayda alınmış ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre hazırlanmış bilanço işletmenin sahip olduğu değerleri tam anlamı ile yansıtmayacaktır. Rayiç değerlerin esas alındığı bu bilançoda doğruluk ilkeleri esas alınmaktadır.

4. Geçici Mühlet ve Geçici Komiserin Görevleri

İcra ve İflas Kanunu madde 286'daki belgelerin eksiksiz hazırlanması ve borçlunun konkordato talebine istinaden hazırladığı başvuru dilekçesi üzerine mahkeme derhal geçici mühlet kararı verir (Uyar, 2018, s. 24). Geçici mühlet süresi 3 ay, talep halinde 2 ay uzatma ile birlikte toplamda 5 ay geçerlidir. Geçici mühlet verilmesi ile birlikte mahkeme borçluya ait malvarlıklarının muhafazası için gerekli olan tedbir kararlarını alacak ve hazırlanan yeniden yapılanma projesinin başarıya ulaşip ulaşmayacağı hakkındaki durumu takip etmesi için geçici konkordato komiseri atayacaktır. Borçlunun mali durumunun düzelmesinin mümkün olup olmadığı, projedeki teklif şartlarının yerine getirilip getirilmeyeceği projenin başarısını doğrudan etkileyecektir. Mahkeme maliyetleri göz önünde bulundurarak bir geçici komiseri görevlendirecek olup, projeyi kapsayan alacaklıların ve alacak miktarlarının fazlalığından

dolayı mahkeme üç kişiyi geçici komiser olarak tayin edebilecektir (Aslanoğlu vd. 2018, s.67). Geçici mühlet verilmesine, uzatılmasına ve geçici komiser atanmasına karşı kanun yoluna başvurulamaz.

Adalet Bakanlığı'nın 02.06.2018 Tarihli 30439 Sayılı Resmi Gazete de yayımlanan *“KONKORDATO KOMİSERİNİN NİTELİKLERİNE VE ALACAKLILAR KURULUNUN ZORUNLU OLARAK OLUŞTURULMASINA DAİR YÖNETMELİK”* ile İİK hükümleri uyarınca konkordato komiserinin nitelikleri ile alacaklılar kurulunun oluşturulmasına yönelik usul ve esaslar belirlenmiştir. Konkordato komiseri, hazırlanan konkordato projesinin sağlıklı işlemesi adına, kanunda belirtilmiş görevleri yerine getiren bir kamu görevlisidir(Altay ve Eskiocak, 2018, s.142). Konkordato komiseri İcra ve İflas Kanunu kapsamında yer alan iflası idare eden memurların hukuki niteliğine benzetilebilir. İflas kurumundan farklı olmak üzere konkordato talep eden borçlu kendi işlerine komiserin nezaretinde devam etmektedir. Konkordato komiseri geçici mühlet verilmesi ile başlayan süreçte projenin tasdikine kadar geçen sürede aktif rol oynamaktadır. Geçici mühlet ile birlikte sürece dahil olan konkordato komiseri görevlerini eksiksiz ve ahlaki değerlere göre yerine getirmek zorundadır.

Geçici mühlet içerisinde atanan konkordato komiserinin, kanunun kaynağı olan İsviçre İcra ve İflas Kanunundaki mevcut düzenlemeden farklı olmak üzere atanması zorunlu tutulmuştur. Geçici mühlet zarfında komiserin başlıca görevleri, kanun ile verilmiş görevleri yapmak, borçlunun ticari faaliyetlerini denetlemek, hazırlanan konkordato projesinin başarılı olup olmayacağını denetlemek, alacaklıları düzenli olarak borçlunun mali durumu hakkında bilgilendirmek, borçlunun malvarlığının eksilmesine yönelik gerekli tedbirleri almak ve mahkeme tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek olarak sayılabilir. Ayrıca konkordato komiseri borçlunun mali durumunda beklenen iyileşmenin kesin mühletten önce gerçekleşmesi halinde bu durumu yazılı olarak mahkemeye bildirir.

5. Kesin Mühlet ve Komiserin Görevleri

Kesin mühlet kararı geçici mühlet içerisinde verilir. Kesin mühlet süresi bir yıldır. Gerekli görülmesi halinde 6 ay uzatılabilir. Geçici mühlet süresi bir yıllık kesin mühlete dahil edilmez. Mahkeme kesin mühlet kararı verebilmesi için borçluyu duruşmaya davet eder. Geçici komiserde duruşmada hazır bulunur. Geçici komiserin duruşmadan önce yazılı raporunu mahkemeye sunması gerekmektedir.

Kesin mühlet içerisinde aksine bir durum olmadıkça geçici mühlet süresinde atanan komiser görevine devam ettirilir. Kesin mühlet için atanan komiserle ilişkin kanun yolu da kapalıdır. Fakat komiserin işlemlerine karşı şikayetler asliye ticaret mahkemesinde kesin olarak karara bağlanır. Görevleri; *“Konkordato projesinin tamamlanmasına katkıda bulunmak, borçlunun faaliyetlerine nezaret etmek, kanunda verilen görevleri yapmak, mahkemenin istediği konularda ve uygun göreceği sürelerde ara raporlar sunmak, alacaklılar kurulunu konkordatonun seyri hakkında düzenli aralıklarla bilgilendirmek, talepte bulunan diğer alacaklılara konkordatonun seyri ve borçlunun güncel mali durumu hakkında bilgi vermek, mahkeme tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.”*

Kesin mühlet kararı ile atanan komiser, mühlet içerisinde önemli görevler üstlenmiştir. Bu görevlerin başında, alacaklılar toplantısına hazırlık işlemleri ve toplantının düzenlenmesi gelir. Komiser geçici mühlete oranla kesin mühlet içerisinde daha aktif rol almaktadır. Geçici mühlette genel itibari ile borçlunun işlemlerine nezaret etme görevi bulunan komiser, kesin mühlette doğrudan konkordatonun tasdik edilmesine yönelik hazırlık işlemlerini yerine getirecektir. Kesin mühlet içerisinde komiserin ilk görevi alacaklıları alacak miktarlarını bildirmeye davet olacaktır. Ayrıca projede beklenen iyileşmenin gerçekleşme ihtimalinin kalmaması, borçlunun yetkilere ve verilen talimatlara aykırı davranması halinde kesin mühletin sonlandırılması ve borçlunun iflasına karar verilmesini mahkemeden talep edebilir. Komiser alacaklıları ve borçlu tarafından iddia edilen alacakları hakkında açıklamaya davet eder. Konkordato kesin komiseri alacaklılar toplantısına başkanlık eder.

Konkordatonun tasdiki öncesinde komiser tarafından ön hazırlık yapılmalı, hazırlık kapsamının en önemlisi borçlunun malvarlıklarının deftere kaydedilip, kaydedilen malların değerlerinin belirlenmesidir. Komiser, borçlunun üzerinde rehinli malvarlıkları için ayrıca kıymet takdirleri yapacaktır. Rehinli mallara ilişkin yapılan kıymet takdirleri, borçluya ve

rehinli alacak sahiplerine, alacaklılar toplantısı yapılmadan önce tebliğ edilecektir. Yapılan bu tebliğin amacı, yapılan değerlendirmeye alacaklıların ve borçlunun varsa itiraz edebilme hakkının verilmesidir. Rehinli alacaklı veya herhangi bir alacaklı yahut konkordato talebi sahibi borçlu, masrafını önceden vermek kaydıyla mahkemeden rehinli malların kıymetini yeniden takdir edilmesini isteyebilir. Kıymet takdiri alacaklı taraftan istenmiş ve kıymetin kayda değer bir şekilde değişikliğe uğraması halinde yapılan masrafları borçludan talep edilebilir. Geçici veya kesin komiser olarak atanan bir kişi eş zamanlı olarak beşten fazla dosyada görev yapamaz.

6. Sonuç

Sonuç olarak, komiser konkordato sürecini yönlendiren ve yöneten en önemli organlardan birisidir. Konkordato komiseri süreç içerisinde konkordato sahibi borçlu, alacaklı ve mahkeme üçgeninde köprü görevi görür. Geçici ve kesin mühlette borçlunun faaliyetlerini denetim ve gözetim altında tutması, hem projenin başarısı hem de borçlunun ve alacaklıların menfaatinidir. Genel ekonomik yapının temel birimleri olan işletmelerin yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmeleri zincirleme etkiye sahip faydalar yaratmaktadır. Bu bağlamda işletmelerin sürekliliği, paydaşlara yaratacağı fayda ile doğru orantılı olduğundan, bir iyileştirme süreci olarak da tanımlanabilen bu konkordato sürecinin temel yapı taşı olarak nitelendirilen komiserlik müessesine düşen sorumluluklar tüm paydaşların korunması amacıyla şekillendirilmelidir. Böylece ekonomik sistem içerisinde sağlıklı bir şekilde sürdürülebilirliği sağlanan işletmeler tüm paydaşlarına yaratacakları faydaları maksimize edeceklerdir.

KAYNAKÇA

Altay, S. ve Ali Eskiocak. (2018). **7101 Sayılı Kanun’la Yapılan Düzenlemelerin Işığında Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku**. 4.Basım. İstanbul: Vedat Yayıncılık.

Arzova, S. B, (2016). M. Yavaş ve B. Küçük. **Hukuki ve Mali Yönden İflasın Ertelenmesi ve Borca Batıklık Bilançosu**. 3. Basım. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Aslanoğlu, S., A. D. Özalp ve A. R. Özalp. (2018). “Bir Yeniden Yapılandırma Kurumu Olarak Konkordato Başvurusu, Geçici Mühlet Ve Gerekçeleri”. **Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi**. Cilt. 3, Sayı.2, ss.63-78.

Bilgen, M. (2016). **İflas – İflasın Ertelenmesi – Konkordato ve Yargılama Usulü**. 2. Basım. Ankara: Adalet Yayınevi,

Deynekli, A. (2014). “Borca Batık Anonim Şirketlerde İyileştirme Tedbirleri”. **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. Cilt.9, Sayı.117, ss. 103-112.

Pekcanitez, H., O. Atalay, M. Sungurtekin Özkan ve M. Özekes, (2004)**İcra ve İflas Hukuku**. 1.Basım. Ankara: Yetkin Yayınları.

Ulukapı, Ö.(1998). **Konkordatonun Feshi**. 1. Basım. Konya: Mimoza Yayınları.

Uyar, T. (2018).“Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri”. **İstanbul Barosu Dergisi**. Cilt.92, Sayı.2018/4, ss. 15-102.

Yıldırım, M. K. ve N. Yıldırım. (2016). **İcra ve İflas Hukuku**. 7. Basım. İstanbul: Beta Yayınları.